

Լիբանանեան Լուրեր

Առն-Միքաթի Խօսակցութիւնները Կառավարութիւն Կազմելու Շուրջ Ունեցան Ժխտական Արդիւնք

Նշանակեալ վարչապետ Նաժիպ Միքաթի երեկ աւարտեց Նախագահ Առնի հետ իր խօսակցութիւններուն չորրորդ փուլը առանց շոշափելի արդիւնքի մը հասնելու, բան մը, որ կ'արտացոլացնէ երկու կողմերուն միջեւ անհամաձայնութիւն մանաւանդ չորս Նախարարութիւններու շուրջ:

Յուդարկաւորութեան Վրայ Յարձակումը Ապահովական Վատ Ազդանշան Մըն Է

Լիբանանեան բանակը ձերբակալեց երկու անձեր, որոնք կ'ամբաստանուին շիա յուդարկաւորներու վրայ յարձակումով: Յարձակումին, որպէս արդիւնք ինկած են երեք զոհեր: Հրգպալլա, որուն անդամներէն մէկն էր յուդարկաւորողը խստիւ դատապարտեց պատահածը եւ բանակէն պահանջեց անմիջապէս ձերբակալել յանցաւորները:

Նշենք, որ պատահածը լուրջ խնդիր է եւ կ'ազդարարէ համայնքային լարուածութիւն, մանաւանդ եթէ նկատի ունենաք, որ յարձակող կողմը սիւնի համայնքին կը պատկանի եւ վրեժ կը լուծեր տարի մը առաջ խալտէի մէջ գործուած ոճիրի մը:

Լուրեր Արաբական Աշխարհէն

49.9 Բուէյթը Աշխարհի Ամենատաք Բաղաք

49.9 Սէլսիոս աստիճան գրանցելով Բուէյթի մայրաքաղաք՝ Բուէյթը համարուած է աշխարհի ամենատաք քաղաքը:

Այս մասին տեղեկութիւնը տուած է աշխարհի կլիմայական թեմաներով առաջատար համարուող Eldorado Weather կայքը նշելով Նաեւ աշխարհի տարածքին ամենատաք քաղաքներու ցուցակը կը գլխաւորեն արաբական 15 քաղաքներ:

Յուշակին առաջին տեղը կը գրաւէ Բուէյթը, որուն կը յաջորդեն Տամամը (Սեուտական Արաբիա), Սալիպիա քաղաքը (դարձեալ Բուէյթի մէջ) եւ Իրաքի Պատրան:

Հայկական Լուրեր

Ազգային, Հասարակական Համերաշխութեան Այլընտրանք Չկայ. Գարեգին Բ

Ազգային ժողովի ութերորդ գումարման առաջին նստաշրջանն սկսաւ տերունական աղօթքով, Ն.Ս.Ս.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի առաջնորդութեամբ: Ապա վեհափառ Հայրապետը իր խօսքը ուղղեց ներկաներուն:

«Մեծարգոյ Նախագահ Հայաստանի Հանրապետութեան, Յարգելի Նախագահող, Յարգելի պատգամաւորներ եւ ներկաներ, Հայրապետական Մեր օրհնութիւնն ենք բերում ձեզ Ազգային ժողովի 8-րդ գումարման անդամիկ նիստի առիթով եւ շնորհաւորում նորընտիր պատգամաւորներին: Այսօր մեր հայրենիք Հայաստանն ու Արցախը դիմակայում են արտաքին եւ ներքին լուրջ մարտահրաւերներին՝ յանդիման Ազգայնական կողմից շարունակուող ագրեսիայի ու ծաւալապաշտական նկրտումների: Հայրենական կեանքում ծառացած հիմնախնդիրները յաղթահարելու համար հրամայական է պետական, քաղաքական գործիչների եւ ողջ հասարակութեան համախմբումը, քաղաքացիական պատասխանատուութեան բարձր գիտակցութիւնը, համընդհանուր զգաստութիւնն ու բարեխղճութիւնը:

Բոլորիս փափագն ու ձգտումն է մեր հայրենիքի անվտանգութիւնն ու առաջընթացը, խաղաղ եւ բարեկեցիկ կեանքի կերտումը, որը մեծապէս պայմանաւորուած է Նաեւ օրէնսդիր մարմնի եւ ձեւաւորուելիք կառավարութեան գործունեութեամբ:

Այսօր դուք ստանձնում էք ձեր պարտականութիւնները՝ օրէնսդրական Նախաձեռնութիւններով կարելոր ներդրում բերելու տնտեսութեան շարունակական զարգացման, գիտութեան, կրթութեան, մշակոյթի առաջընթացի գործում, պաշտպանելու անխաթարութիւնը մեր ինքնութեան ու արժէքների եւ հաստատուն պահելու արդարութիւնն ու իրաւունքը: «Երանի նրանց, ովքեր իրաւունքն են պահում եւ ամեն ժամ արդարութիւն գործում», - ասում է Սուրբ Գրիգը (Սաղմ. 105.3)՝ վկայելով, որ արդարութիւնն ու օրինապահութիւնն են գրաւականը երկրի եւ ժողովրդի բարօրութեան ու հարընթաց բարգաւաճման:

Շաբ. Էջ 06

8-րդ Գումարման Ազգային Ժողովի Պատգամաւորները Երդում Տուին

Հայաստանի 8-րդ գումարման նորընտիր Ազգային ժողովի պատգամաւորները 2 Օգոստոսին երդում տուին:

Երդումէն ետք հնչեցին ծափահարութիւններ:

Աժ կանոնակարգ օրէնքի համաձայն, նիստէն բացակայող կամ Ազգային ժողովի կազմը հետագային համալրած պատգամաւորը կ'երդուի Ազգային ժողովի՝ իր մասնակցութեամբ առաջին նիստին:

Նորընտիր խորհրդարանին մէջ ներկայացուած է երեք քաղաքական ուժ՝ «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցութիւնը, «Հայաստան» եւ «Պատիւ ունեն» դաշինքները:

Խորհրդարանին մէջ կայ ընդհանուր 107 պատգամաւոր:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՊԵՂՈՒԹԻ ՆԱԼԱԽԱՆԳԻՍՏԻ ՊԱՅԹՈՒՄԷՆ ՏԱՐԻ ՄՆ ՅԵՏՈՅ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՄՆԱՂ ԱՆՏԵՍՈՒԼԱԾ» Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Այս խիստ բառերով իր ընդվզումը արտայայտեց Վեհափառ Հայրապետը Cilicia TV-ին, այս առաջին Անթիպիասի Մայր Տաճարին մեջ Պեղուքի նալախանգիստի պայթյունի զոհերու հոգիներուն համար կատարուած հոգեհանգստեան արարողութենէն ետք:

Նորին Սրբութիւնը իր խօսքին մէջ շեշտեց, թէ «արդարութիւնը չի կրնար զոհը դառնալ քաղաքական նկատումներու ու անձնական հաշիւներու: Ինչ որ պատահեցաւ տարի մը առաջ, Պեղուքի նալախանգիստին մէջ, չի կրնար

հեռու մնալ հաշուետուութենէ: Պատասխանատուները ժողովուրդին պէտք է հաշիւ տան՝ իրենց անպատասխանատու վերաբերումին համար: Պեղուքի նալախանգիստին պայթյունը ո՛չ միայն պատճառ դարձաւ հսկայ քանդուածներու ու բազմաթիւ զոհերու, այլ նաեւ յստակօրէն պարզեց կարգ մը պետական պատասխանատուներու անփոյթ ու անխիղճ վերաբերումը՝ իրենց վստահուած պաշտօններուն նկատմամբ: Ժողովուրդը հաշուետուութիւն ու արդարութիւն կը պահանջէ»:

ՎԵԽԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՂ ԻՐ ՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏՈՒՄ ԲԱՌԱՍՆՕՐԵԱՅ ՊԱԿԵԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐ ԱԼԱՐՏԱԾ ՆՈՐՆԵՃԱՅ ԱՐԵՂԱՆԵՐՈՒՆ

Ինչպէս ծանօթ է, 20 Յունիս 2021 թուականին, Անթիպիասի Մայրապանքի Մայր Տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ Անթիպիասի Դպրեվանքի աւարտական հինգ սարկաւազներու արեղայական ձեռնադրութիւնն ու օծումը: Անոնք վերակոչուեցան Տ. Եգեկիէլ, Տ. Եսայի, Տ. Եզրաս, Տ. Եղիա եւ Տ. Երեմիա արեղաներ:

Մեր եկեղեցւոյ դարաւոր աւանդութեան համաձայն, նորընծայ արեղաները քառասորեայ պահեցողութեան շրջան մը անցուցին աղօթելով, խորհրդածելով, ընթերցելով եւ իրենց յառաջիկայ առաքելութեան համար պատրաստուելով: Իսկ երէկ՝ Կիրակի, 1 Օգոստոսին, անոնք մատուցանեցին իրենց անդրանիկ պատարագը Լիբա-

նանի թեմի եկեղեցիներէն ներս: Արդարեւ, այսօր՝ Երկուշաբթի, 2 Օգոստոս 2021-ին, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը ընդունեց զիրենք՝ իր հայրական յորդորները եւ օրինութիւնը փոխանցելով անոնց: Նորին Սրբութեան տնօրինումով անոնք հետեւեալ վանական պատասխանատուութիւնները ստանձնեցին.- հայր Եգեկիէլ՝ մատենադարանապետի օգնական, հայր Եսայի՝ գաւազանակիր եւ Զրիստոնէական Դաստիարակութեան բաժանմունքի վարիչի օգնական, հայր Եզրաս՝ Զրիստոնէական Դաստիարակութեան բաժանմունքի վարիչի օգնական, իսկ հայր Եղիա ու հայր Երեմիա՝ Դպրեվանքի հսկիչներ:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՀՐԱԿԻՐՈՒԱԾ Է G20 ՖՈՐՈՒՄԻՆ ՈՐԱԿԵԱ ԳՂԽԱԼՈՐ ԴԱՍԱԽՍՈՍ

Վեհափառ Հայրապետը հրաւեր ստացաւ որպէս գլխաւոր դասախօս մասնակցելու G20 երկիրներու պետերուն հանդիպման նախօրեակին տեղի ունենալիք միջազգային ֆորումին: Նորին Սրբութիւնը պիտի խօսի «Կրօնի դերը տագնապներու լուծման գծով յատկապէս արաբական աշխարհի մէջ» նիւթին շուրջ:

G20 Ֆորումը տեղի պիտի ունենայ Իտալիոյ Պոլոնիա քաղաքին մէջ, 12-14 Սեպտեմբեր 2021-ին, որուն պիտի մասնակցին կրօնական,

գիտական, տեղեկատուական, ակադեմական եւ այլ մարզերու ամենաբարձրաստիճան ներկայացուցիչներ:

Հայկական Լուրեր

ԸՆԴՈՒՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱԺ ԵԿԱՆ «ՔԱՂԲԱՆՏԱՐԿԵԱՂ» ՇԱՊԻԿՆԵՐՈՎ

2 Օգոստոսին Հայաստանի 8-րդ գումարման Նորընտիր Ազգային ժողովը իր առաջին նիստին ընդդիմութեան ներկայացուցիչները

եկած էին սպիտակ շապիկներով, որոնց վրայ իրենց ընկերներու սեւ-սպիտակ լուսանկարներն են՝ «քաղբանտարկեալներ» գրութեամբ:

Փաշինեանը Նշանակուեցաւ ՀՀ Վարչապետ

ՀՀ Նախագահ Արմէն Սարգսեանի ստորագրած հրամանագրով Նիկոլ Փաշինեանը կրկին նշանակուեցաւ ՀՀ վարչապետ:

«Հիմք ընդունելով Սահմանադրութեան 149-րդ յօդուածի 1-ին մասը՝ Նիկոլ Փաշինեանին նշանակել վարչապետ», - նշուած է փաստաթուղթին մէջ:

Յիշեցնենք՝ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահը Նորընտիր Ազգային ժողովի լիազօրութիւններու ժամկետը սկսելէն ետք անյա-

պաղ վարչապետ կը նշանակէ Սահմանադրութեան 89-րդ յօդուածով սահմանուած կարգով ձեւաւորուած խորհրդարանական մեծամասնութեան ներկայացուցած թեկնածուին: Իսկ քանի որ ԱԺ-ի մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցութեան ցուցակով ընտրուած պատգամաւորները, անոնք առաջադրած էին Նիկոլ Փաշինեանի թեկնածութիւնը:

Հայաստան եւ Հայութիւն Միջազգային եւ Ներազգային Խնդիրներու Ուռկանին Մէջ

ՅԱԿՈԲ ՊԱԼԵԱՆ

Մարդու գերագոյն գնահատանքը այն չէ, թէ ո՞ր կը գտնուի ան բարեկեցութեան պայմաններու մէջ, այլ ո՞ր կը գտնուի մարտահրաւերներու եւ տարակարծութիւններու պահերուն:
Մարթէն Լութեր Զինկ

9 նոյեմբեր 2020ի եռակողմ Յայտարարութենէն ի վեր, որ Հայաստանի պարտութիւնը ամրագրեց 44օրեայ պատերազմի դադարեցումով, Թուրքիա-Ազրայէճան յաղթանակով եւ շրջանին մէջ Ռուսիոյ տիրակալի դիրքի վերահաստատեց, կը փորձեմ հասկնալ, թէ ինչո՞ւ եւ ինչպե՞ս կորսնցուցինք երեսուն տարուան ընթացքին քայլ առ քայլ եւ դժուարութեամբ ձեռք բերուած յաջողութիւնը:

Պատերազմի ընթացքին կրկին եւ կրկին բարձրաձայնելէ ետք, թէ՛ «յաղթելու ենք», գտնուեցանք անփառունակ պարտութեան մէջ, որուն բոլոր հետեւանքները դեռ յայտնի չեն: Ամէն օր նոր անկնակնկալներ կան: Հայաստան եւ սփիւռք, այս հարց պէտք է ըլլայ, ապագայի կողմնորոշումներուն համար: Պէտք է լսել Իլիամ Ալեւի սպառնական յայտարարութիւնները: 21 սեպտեմբեր 1991էն ի վեր, որքան որ կարելի էր, եւ կը թոյլատրէին շրջապատը եւ միջազգային ուժերը, Հայաստան, հակառակ բարդ կացութեան, փորձեց հաւասարակշռուած քաղաքականութիւն վարել, Ռուսիոյ եւ Իրանի հետ, ուզեց այդ ընել նաեւ Միացեալ Նահանգներու եւ Եւրամիութեան հետ: Բայց ուներ ակոյծ եւ բարդ խնդիրներ դրացի Ազրայէճանի եւ Թուրքիոյ հետ: Արցախի ինքնորոշում եւ հայոց ցեղասպանութեան ճանաչում:

Այս հարցերը միջազգայնացած են, բազմաթիւ երկիրներ դիրքորոշուած են այդ հարցերով: Կարգ մը երկիրներու վերաբերումը Ազրայէճանի հողային ամբողջականութեան պահպանման հարցով, քաջալերանք եղաւ թուրք-ազերի յարձակապաշտութեան: Ռուսիա լուծում չթելադրեց, գոհացաւ միջնորդի դերով, երբ կրնար, որպէս նախկին տիրակալ եւ սահմաններ գծած իշխանութիւն, հաշտեցման տարագ մը գտնել եւ պարտադրել: Խորհրդային Միութեան ներքին սահմանները որոշուած էին Մոսկուայի կողմէ: Հարց է, թէ հակամարտութեան լուծումը ձեռնադրէ Եր Ռուսիոյ, թէ՛ առիթ՝ իր ազդեցութիւնը պահելու խորհրդային նախկին երկու հանրապետութիւններուն վրայ: Ռուսիա շարունակած էր զենք վաճառել եւ Հայաստանի եւ Ազրայէճանի, ինչ որ կը շեշտէր անոնց իրմէ կախուածութիւնը:

Եղած են եւ կան երկիրներ, որոնք Հայաստանի հանդէպ լաւ տրամադրուած են, աշխարհի այդ շրջանին մէջ՝ իրենց քաղաքական շահերով: Հայկական համայնքները նաեւ դեր ունեցած են եւ ունին Հայաստանի հետ դրական յարաբերութիւններ ունենալու գործին մէջ: Այդ անուրանալի է, օրինակ Ռուսիոյ, Միացեալ Նահանգներու, Ֆրանսայի, Իրանի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի պարագային: Նուազ համեմատութիւններով ուրիշներ ալ, ինչպէս Գոլանտան, Ուրուկուայը, Արժանթինը, Եւայլը: Բայց կարգ մը դիրքորոշումներ չեն կրնար բաւարարութիւն տալ բոլոր «բարեկամներու»: Այդ պատահեցաւ երբ Խրիմի թերակղզին կցուեցաւ Ռուսիոյ, Հայաստան ընդունեցաւ այդ եւ Եւրոպան հաշտ աչքով չդիտեց այդ կեցումը:

Յիշեցում մը. Հայաստան Ռուսիոյ հետ ունի զինուորական գործակցութեան համաձայնագիր, մինչեւ 2059, որ կը նախատեսէ Հայաստանի բոլոր սահմաններու պաշտպանութիւնը ռուսական բանակին կողմէ: Հայաստանի մէջ կան ռուսական զինուորական խարիսխներ, ուր տեղադրուած են ռազմական օդային ուժեր: Գիւմրիի ռուսական խարիսխը ամրացուցած է: 2018ի իշխանափոխութենէն ետք, Հայաստան շրջադարձ կատարեց, փորձեց հեռանալ նախկին իշխանութիւններու ռուսամետ քաղաքականութենէն, նոյնիսկ հեռանալ Եւրասիական միութենէն: Հետագային ուզեց վերականգնել կապերը, յիշեցնելով երկու երկիրներու դարաւոր բարեկամութիւնը: Նկատի պէտք է ունենալ, որ Ռուսիա կը բնակին երկու միլիոնէ անէլի հայեր (բաղդատել Հայաստանի երեք միլիոնին), որոնք իրենց ընտանեկան պարագաներուն դրամական առաքումներ կ'ընեն:

Միախարական պարգէնը այն է, որ Արցախի մեծ մասը ազրայէճանական գրաւման ենթարկուելէ ետք, Ստեփանակերտի շուրջ մնացած հողակտոր մը կը թուի փրկուած ըլլալ, եթէ իրատեսութեամբ եւ յոռատեսութեամբ չհարցնէք՝ «մինչեւ ե՞րբ»: Ռուսական զօրքի պաշտպանութեան համար ի՞նչ գին պիտի վճարուի: Իլիամ Ալիեւ չէ հրաժարած Արցախի այդ վերջին հատուածէն եւ այդ կը կրկնէ:

11 յունուար 2021ին, Ալիեւ եւ Փաշինեան գացին Մոսկուա, Փութինի հրաւերով, որպէսզի մնայուն խաղաղութեան յանգին, երեսուն տարուան

հակամարտութենէ ետք: Օրակարգ էր 9 նոյեմբեր 2021ի յայտարարութեան այն կէտը, որ կը վերաբերէր հաղորդակցութիւններու, ճանապարհային հարցերու, որոնք սպառնալիք են Հայաստանի տարածքային ինքնիշխանութեան եւ ամբողջականութեան:

Ռուսիոյ, Եւրոպայի եւ Միացեալ Նահանգներու համար վաղուան մտահոգութիւն է Թուրքիոյ Կովկաս մուտքը, որ կը սպառնայ նաեւ Ռուսիոյ հեղինակութեան: Եւրոպայի մատուցներուն հաստատուած են թրքական օդուժ եւ բանակ: Ռուսիա իրապէս անկարող է կասեցնելու իր դէմ ուղղուած թրքական թափանցումը:

Սկզբունքով, Հայաստան եւ Ռուսիա դաշնակից են: Բայց Հայաստանի Ռուսիայէն հեռանալու եւ Արեւմուտքի մօտենալու փորձերը, բնական էր որ դժգոհութիւն պիտի պատճառէին Ռուսիոյ: Իսկ Ազրայէճան հակառակս արտայայտութիւններ չունեցաւ, մօտենալով հանդերձ Արեւմուտքի:

Այս կացութեան մէջ Հայաստան-Թեհրան կապերը մնացին ամուր: Թեհրանի համար Հայաստանը դէպի Եւրոպա բաց դուռ էր, նոյնիսկ՝ պզտիկ, եւ Ռուսիոյ հետ կապերու ամրացման միջոց: Իսկ շրջափակուած Հայաստանի համար Իրանը բաց դուռ էր, որուն համար ալ Արաքսի կամուրջը կառուցուեցաւ, հաստատուեցաւ օդային կապ:

44օրեայ պատերազմին Իրան մնաց չեզոք, ուզեց ըլլալ միջնորդ, հակառակ Իրանի մեծաթիւ ազերի բնակչութեան: Երկու երկիրները կը համագործակցին, Իրանէն բնական կազ կը ստանայ Հայաստան, որ ելեկտրականութիւն կը մատակարարէ Իրանի: Հայաստան կան շուրջ 8000 իրանցի եւ 100.000ոց հայկական համայնք կայ Իրան:

44օրեայ պատերազմին Թուրքիա բացորոշ կերպով աջակցեցաւ նախադրեալ Ազրայէճանի: Թրքական F-16 օդանաւը Ազրայէճանէն վերադարձող հայկական զինուորական օդանաւը մը խորտակեց: Ընդգծեց, որ պատերազմի ընթացքին Իսրայէլ հանդիսացաւ Ազրայէճանի առարկայական դաշնակից, հակառակ ներքին քննադատութիւններու եւ 375 միլիոն տոլարի արդիական զէնք վաճառեց Ազրայէճանի:

Գոհունակութեամբ պէտք է նշել, որ Հայաստան դրական քաղաքական եւ տնտեսական յարաբերութիւններ ունի Չինաստանի եւ Հնդկաստանի հետ դաշնագիրներով հաստատուած տնտեսական արդիւնաւոր համագործակցութիւն, որոնք զարգացման հետեւանքով անոնք կրնան դառնալ դաշնակից:

Հայաստան տնտեսական հզօրութիւն չունի, իր ընդերքի հարստութիւնը զինք չի դարձներ մեծերու գործընկեր: Ան ինքնիրեն չի կրնար թոյլ տալ խարխափումներ, վարել անհեռատես եւ սիրողական քաղաքականութիւն: Պէտք է իրականացնել ներքին միութիւն-համագործակցութիւնը եւ սփիւռքի կարողականութիւնը, նիւթական, քաղաքական եւ քարոզչական, օգտագործել իմաստութեամբ, չբաւականանալ անոր իր կողմէ սահմանուած բարեսիրական եւ նիւթական դերով:

Երէկ, այսօր եւ վաղը, ղեկավարութիւնները, ներսը եւ դուրսը, ուժերը եւ կարողութիւնները իմաստութեամբ պէտք է համադրեն եւ ծառայեցնեն Հայաստանի վերակազմումին եւ հայ ժողովուրդի իրաւունքներու վերատիրացման:

Ինչո՞ւ չմտածել, առանց այլ վերագրումներու, ո՛չ դասական, եւ ո՛չ ալ շրջական, Համահայկական Խորհրդատուական Իմաստուններու Խորհուրդի մը մասին, բաղկացած պատրաստուած, փորձ ունեցող, կողմնապաշտ կիրքերէ գերծ, մեր պատմութեամբ եւ մշակոյթով դրոշմուած անձնաւորութիւններէ:

Այս մարտահրաւեր է, իմաստուն աշխատանք, զոր ոչ ոք պիտի ընէ մեր փոխարէն: Պիտի ընենք մենք, առանց յաւելեալ իրաւունքի, այլ յաւելեալ պարտքի գիտակցութեամբ: Այսօր: Կրկնելով. վաղը միշտ ուշ է: Այս տիրացուական քարոզ չէ:

Տեօրթեուլցի Պենոն Վասիլեանի Յուշերը Չոր Երեւոման-Չորք Մարգալան

Շար. Նախորդ շաբաթէն

Մարդը հարցուցեր է ու՛ր կ'երթաս տղաս: Տղան ըսեր է՝ կ'երթամ Աստուածը գտնեմ, իրմէ իմ բախտս պիտի խնդրեմ: Մօրուքաւոր մարդը ըսեր է՝
- Ես եմ Աստուածը, ճամփան գալու ատեն ի՛նչ տեսար, ըսէ՛ նայիմ:
- Հարուստ աղջիկ մը տեսայ հիւանդ էր, դեղ ուզեց որ բուժուի:
- Այդ աղջիկը եթէ ամուսնանայ՝ հիւանդութիւնը կ'անցնի: Ուրիշ ի՛նչ տեսար:
- Ծառ մը տեսայ տերեւները միշտ ոսկեգոյն են չեն կանաչիր:
- Այդ ծառին տակ խոշոր տակառով ոսկի կայ, եթէ հանեն դուրս, ծառին տերեւները կը կանաչին: Ուրիշ ի՛նչ տեսար:
- Առիւծ մըն ալ տեսայ երկու աչքերը կոյր, ան ալ աչքերուն համար դեղ ուզեց:
- Ան ալ եթէ անխելք մարդու մը ուղեղ ուտէ՝ աչքերը կը բացուին:- Տղան ըսեր է՝
- Ինծի ալ բախտ տուր:
- Բեզի ալ տրուեցաւ, հայտէ՛ գնա, անոնց ալ ըսէ ըսածս,- ու անհետացեր է ծերուկ մօրուքաւորը:
Ան անխելք տղան կը վերադառնայ, կու գայ աղջկան պալատը ու աղջկան կ'ըսէ՝
- Եթէ դուն ամուսնանաս՝ հիւանդութիւնդ կ'անցնի:- Աղջիկն ալ տղուն կը հարցնէ՝
- Բեզի ի՛նչ ըսաւ:
- Ինծի ալ քու բախտդ տրուած է ըսաւ:- Աղջիկը տղուն կ'ըսէ՝
- Եկուր ամուսնանանք, քու բախտդ ես եմ, ես կը հանգստանամ, դուն ալ կը հարստանաս, աս ունեցածս քեզի կ'ըլլայ:- Տղան՝
- Ո՛հ,- կ'ըսէ,- ես պիտի երթամ:- Կը ձգէ կ'երթայ: Ծառին մօտ կը հասնի, ծառին կ'ըսէ՝
- Զու տակդ կարաս մը ոսկի կայ եղեր, այդ ոսկին հանես՝ քու տերեւներդ կը կանաչանան:
- Լաւ, քեզի համար ի՛նչ ըսաւ:
- Ինծի համար ալ բախտս տրուած է ըսաւ: Ծառն ալ կ'ըսէ՝
- Եկուր աս ոսկիները հանէ, աս քու բախտդ է եղեր. իմ տերեւներս կը կանաչին:
Տղան «չէ» կ'ըսէ ու կ'երթայ, կու գայ առիւծին: Առիւծը դարձեալ կը հարցնէ՝
- Ի՛նչ ըսաւ Աստուած:- Անխելք տղան կը պատմէ ինչ որ մօրուքաւոր մարդը իրեն ըսեր էր:- Իմ աչքերուս համար ի՛նչ ըսաւ:- Տղան կը պատասխանէ՝
- Դուն ալ անխելք մարդու մը ուղեղը եթէ ուտես՝ աչքերդ կը բացուին:- Առիւծն ալ կ'ըսէ՝
- Բեզմէ անելի անխելք մարդ ու՛ր գտնեմ,- կ'ըսէ ու երիտասարդին ուղեղը կ'ուտէ, աչքերը կը բացուին...:
- Հիմա դուն ալ, Պենոն նոյնը կ'ընես՝ Ֆաթման ինծի է ըսելով կ'երթաս: Ֆաթման ալ քու ուղեղդ պիտի ուտէ, ամէն բախտերդ փախցուցեր ես:- Մօրաքոյրս խօսքերը շատ շիտակ էին: Այդ գիշեր մինչեւ առաւօտ խօսեցանք:
Յաջորդ ամսու կանուխ մօրաքոյրս ինծի տաքատ մը տուաւ հագայ: Հագիւ մինչեւ ծունկերս կը գոցէր, իր տղուն տաքատն էր, բայց ոռս-փորս կը գոցէր: Չուան ալ տուաւ, վիզս կախեց՝
- Գնա շուկայ, պտտիր, աս չուանը տեսնողը քեզ կը կանչէ, ձեռքդ կողով մը, կամ պայուսակ մը կու տայ որ տուն հասցնես: Բեզի դրամ կու տան, դուն ալ հաց կ'առնես, կ'ուտես, դուն քու ապրուստդ կը հանես:

Բեռնակրութիւն

Ես չուանը առի, վիզս անցուցի Պապ Ըլֆարաճ շուկան գացի, սկսայ պտտիլ: Առաջին անգամ ինծի գերմանացի կին մը կանչեց, ձեռքս կողով մը եւ պայուսակ մը տուաւ՝ «Ետեւէս եկուր» ըսաւ: Ինքը քալեց, ես՝ ետեւէս քալեցի, հասանք կայարան: Հանեց ինծի չորս մեթելիք տուաւ: Ես շուտով չորս մեթելիքի հաց գնեցի կերայ: Շոգեկամքը եկաւ, ճամփորդներ իջան, Էրիկ-Կնիկ մը գիս կանչեցին՝ «Բեռնակիր եկուր»: Արագ գացի, գերմանացիներ էին: Ամէն մէկը ձեռքիս պայուսակ մը տուաւ, կռնակս ալ մեծ ծրար մը դրին քալեցինք: Բեռն ծանր էր, դժուարութեամբ կը քալէի: Հասանք Հալէպի թաղերէն մէկը: Կինը տունի մը դուռը զարկաւ, ներս մտանք: Կինը պայուսակէն հանեց քառորդ մեծիտիէ տուաւ:

Քառորդ մեծիտիէն քսան մեթելիք կ'ընէր: Դրամը առի ուղիղ գացի լեարդի (ճիկեր) քեպապ ծախողի քով: Անոր քովը համմուս, ֆելեֆիլ, տեսակաւոր համմուսներ ծախող կար: Հացը - երկու հարիւր կրամ - փուրը կ'եփի, Հալէպի արապի կ'ըսեն: Երկուքի կը բանան, մէջը մանրուած սոխ, ազատքեղ եւ սումախ՝ համմուսները իրարու կը խառնեն, խորոված միսն ալ կ'եփեն, միջանի անգամ հացին մէջ կը սեղմեն ու հացին մէջ քաշելով յաճախորդին կու տան:

Գացի երկու շամփուր խորոված ուզեցի, պատրաստեց տուաւ: «Ի՛նչ պիտի տամ» հարցուցի՝ «Երեք մեթելիք» ըսաւ: Կերայ, ըսի՝ «մէկ հատ ալ կ'ուզեմ»: Շինեց եկրորդը ա՛ն ալ կերայ: Քսան մեծիտիէն իրեն տուի, ըսի՝ «մէկ հատ ալ շինէ»: Մարդը տասնմէկ մեթելիք ետ վերադարձուց ինծի:

Միւսիւման կինը եւ մեռած պզտիկը

Ես դրամը առի, նորէն սկսայ շուկան պտտիլ: Պապ Ըլֆարաճ կին մը գիս կանչեց, ըսաւ՝ «Եկուր հետս տուն երթանք, քիչ մը գործ կայ, իրաւունքդ կու տամ»: Կինը երեսը ծածկուած միւսիւման մըն էր: Ինք քալեց ես ալ ետեւէս քալեցի: Տուն մը հասանք՝ «հոս կեցիր,- ըսաւ,- ես հիմա կու գամ»: Տունէն ներս մտաւ, ետ դուրս եկաւ, ձեռքերուն մէջ՝ մեռած պզտիկ մը, շորերով փաթթուած: Ինծի հարցուց՝ «Այնթէպի ջուրին քով ջաղացք մը կայ, ջաղացքին միւս կողմը գերեզման մը կայ, այդտեղ գիտե՛ս»: «Այո, գիտեմ» ըսի: Ըսաւ՝ «պզտիկս մեռաւ, հայրը գերեզմանը կը սպասէ որ հոն թաղէ»: Ինծի կէս մեծիտիէ տուաւ, պզտիկն ալ ձեռքս տուաւ՝ «հայտէ՛ տար» ըսաւ, ինք ալ տուն մտաւ դուռը վրան գոցեց: Ես բան չհասկցայ:

Գերեզմանը մէկ ժամու հեռաւորութիւն ունէր, բայց կէս մեծիտիէն քառասուն մեթելիք կ'ընէր: Գացի-հասայ գերեզմանատուն, նայեցայ՝ ինծմէ զատ մէկը չկայ: Քիչ մը կեցայ՝ մէկը չեկաւ: Մեռելը գերեզմանի մը վրայ դրի, ետ-ետ նայելով վերադարձայ եկայ շուկայ, ուղղակի գացի խորոված ծախողին քով, ըսի՝ «երկու շամփուր խորոված տուր ուտեմ»: Կերայ, ըսի՝ «մէկ հատ ալ ըրէ»: Երկրորդն ալ կերայ, չուանը վիզիս անցուցի սկսայ պտտիլ, Պապ Ըլֆարաճ հասայ: Մթննալ սկսաւ, փուռը գացի, տասը մեթելիք տուի, ինծի երկու *օքա* հաց տուին, առի եկայ եկեղեցի: Պատմեցի օրուան դէպքերս: Մօրաքոյրս սկսաւ խնդալ:

- Մօրաքոյր, ինչո՞ւ կը խնդաս,- հարցուցի:

- Ուրախացայ որ հաց բերիր, անոր համար կը խնդամ,- ըսաւ:

- Ե մօրքուր, ի՛նչ պիտի ընէի հապա:

- Ջաղացքի ջուրը նետէիր,- ըսաւ,- հապա ի՛նչպէս Տեր Զօրի մէջ հայերուն պզտիկները ողջ-ողջ գետը նետեցին: Քանի որ դուն պզտիկ ես, այդ կինը մեռած պզտիկը քեզի տուէր դրկեր է: Որովհետեւ այդ պզտիկը հալալ չէ եղեր, դուն ալ պզտիկը հոն պիտի ձգէիր, դրամը առնէիր երթայիր...:

Ես այսպէս բեռնակրութիւն ըրի տասնհինգ օր, օրապահիկս կը շահէի, կ'ուտէի, կը խմէի... լաւ էր:

Որոշեցի Ֆաթմային երթալ

Օր մըն ալ, յանկարծ մօրաքոյրս ըսի՝ «Ես պիտի երթամ Ֆաթմային, ուղեղս կերցնելու»: Խեղճ մօրաքոյրս աղաչեց, պաղատեցաւ «մի՛ երթար, ու՛ր պիտի երթաս»:

- Մօրաքոյր, միտքս դրեր եմ պիտի երթամ:

Յաջորդ ամսու համբուրեցի մօրաքոյրս, ճամփայ ելայ: Այդ օր հասայ Ազիզիէ, տեսայ հայերուն գաղթի հաներ են իրենց տուններէն: Այդ գիշեր հոն մնացի, հայ ընտանիքի մը հիւր եղայ: Ինծի կերակուր տուին, կերայ-պառկեցայ: Առտու ինծի ըսին՝ «գնա՛ Զիլիս, հոն ամերիկեան որբանոց կայ, քեզի պէս որբ երեխաներ շատ կան, հոն շատ լաւ կը նային որբ երեխաներուն»:

- Շատ լաւ, կ'երթամ հոն ալ կը տեսնեմ,- ըսի: Կեսօրէ ետք էր Զիլիսի ճամփան առի քալեցի: Ազիզիէէն Զիլիս ճամփուն երկու կողմերը այգիներ եւ պարտեզներ էին: Խաղողի եւ թուզի ժամանակ էր: Պարտեզի մը եզերքը թուզի ծառեր կային, նայեցայ՝ թուզը լաւ հասունցած էր, շուրջս նայեցայ մէկը չկայ, ծառի մը վրայ ելայ, հագիւ միջանի թուզ կերայ, տեսնեմ երկու պահակներ գիս տեսեր են, եկան քովս ըսին «ուլան կեաւուր չոճուողը էն աշաղը»: Ըսի՝ կեաւուր չեմ միւսիւման եմ, իջայ ծառէն:

- Անունդ ի՛նչ է,- հարցուցին:

- Մուսթաֆա,- ըսի: Մէկը ըսաւ՝

- Սելաւաթ կեթիր պաքալըմ, եթէ միւսիւման ես:

Եղեռնի Հետքերով - 9

Տեօրթեուլցի Պենոն Վասիլեանի Յուշերը...

Սկիզբը Էջ 04

Ես սկսայ «Լէ իլէի իլլա Ալլահ, Մուհեմմետ թետու Ալլահ» ըսել:

- Ուրտեղացի ես:
- Կրօնք իսանը եղմ:
- Հայր ունի՞ս:
- Պապամ տէ վար, Էլ համտիլիլլահ:
- Ի՞նչ կ'ընես այս կողմերը:
- Մամայիս գրպանէն դրամ գողցայ տունէն փախայ, Հալէպ գացի: Հիմա դրամս վերջացաւ ետ տուն երթալ կ'ուզեմ, բայց պապայես կը վախնամ: Ի՞նչ ընեմ, պիտի երթամ, ինչ կ'ուզէ թող ընէ, ծեծէ ալ հոգս չէ: Մէկը միւսին ըսաւ՝
- Ինչ աչքը բաց տղայ Է,- ինծի ալ դարձան ըսին,- մի՛ վախնար, դուն տուն երթաս՝ աւելի լաւ Է: Հայրդ-մայրդ կ'ուրախանան որ դուն տուն վերադարձար, քեզի չեն ծեծեր, աւելի կը սիրեն: Հիմա ելիր ծառը, որքան ուզես՝ թուզ կեր, վերջը ուղղակի տուն գնայ:
- Ես ծառ բարձրացայ, լաւ մը կերայ, ճամփաս շարունակեցի:

Քիլիսի Ամերիկեան որբանոցը

- Իրիկուան Քիլիս հասայ, մեծ կնոջ մը հանդիպեցայ, հարցունքի՝ ուր Է ամերիկեան դպրոցը, «հա աստեղ մօտ Է» ըսաւ, ցոյց տուաւ: Ուղղակի գացի ներս մտայ, այդտեղի կիներէն մէկուն ըսի՝
- Ես որբ եմ, եկեր եմ հոս մնալու:
 - Բարի եկար, եկուր քեզի հաց տանք կեր, որովհետեւ ճաշը վերջացած Է այսօր: Վաղը անուն-մականունդ կ'արձանագրենք, հոս կը մնաս:
 - Հոն դուրսը պառկեցայ, առաւօտեան ժամը ութին ամենքը ելան, շատուանին մօտ երեսնին լուացին: Ժամը իննին գանգը զարկաւ ամենքը գացին մեծ սրահ մը, ես ալ հետեւեցայ իրենց: Ներս մտանք նստանք, մեզի թէյ, հաց եւ քսան կրամի չափ կարագ տուին, կերանք-խմեցինք դուրս ելանք մեծ բակ մը: Բակին մէջտեղը աւագան մը կար, եզերքը ծաղիկներ կային: Բակին չորս կողմերը ծառեր կային, երեխաներ կը խաղային: Ծառերու մէջ կախուելիք տեղեր եւ օրօրոցներ կային: Քառասուն-յիսուն երեխաներ կային, երեք տարեկանէն մինչեւ տասնվեց տարեկան աղջիկներ եւ տղաք: Քսանչորս կիներ ալ կային, ամէն մէկը իր գործը ուներ՝ ճաշ պատրաստողներ, լուացարարուհիներ, մաքրութիւն ընողներ, պզտիկներուն հսկողներ եւն: Ժամը տասնմէկին կին մը գիս կանչեց, տարաւ գրասենեակի նման սենեակ մը: Սեղանին ետեւ ամերիկացի կին մը նստած, ինծի հարցունք ի՞նչ ազգի ես:
 - Հայ եմ:
 - Ուր ծնած ես
 - Տեօրթ Եոլ:
 - Անունդ ի՞նչ Է:
 - Պենոն:
 - Հօրդ անունը ի՞նչ Է:
 - Լեւոն:
 - Մականունդ:
 - Վասիլեան:
 - Քանի՞ տարեկան ես:
 - Տասնչորս:
 - Մէկը չունի՞ս:
 - Ունիմ, բայց չեմ գիտեր ուր են:
 - Դուն ինչու՞ գատ մնացիր ընտանիքէդ:
 - Մենք ընտանեօք Սելիմիէ կոչուող քաղաքին չերքեզ գիւղի մը մէջ կ'ապրէինք, անօթի մնացինք: Ես գացի վրանաքնակ արաքներուն քով հաց մուրալու, արաքները գիս բռնեցին, չձգեցին, ուր որ գացին գիս հետերնին տարին: Համայի անապատը հասան, անոնք շատ ոչխարներ, ուղտեր ունէին, ինծի իրենց հովիւներուն հետ տարին, երեք ամիս քովերնին մնացի: Վերջը Հալէպի շոգեկառքի գիծը տեսայ, քովերնէն փախայ, մուրալով մինչեւ Հալէպ հասայ: Հայրս հինգ պզտիկներով հոն մնաց, մայրս իմ հոն եղած ատենս մեռաւ: Հիմա չեմ գիտեր ուր են:
 - Լաւ, դուն հոս կը մնաս կ'ապրիս: Վերջը հօրդ եւ եղբայրներուդ կը միանաս,- ըսաւ: Հիս արձանագրեցին տետրակներու մէջ:
 - Հոն պզտիկներուն դէղին գոյնի հագուստ կու տային: Նայեցայ որ ես ալ որբանոցի սան պիտի ըլլամ՝ Նոյն գիշերը փախայ այդտեղէն, գացի Ազէզ: Ազէզէն ելայ Քաթմայի ճամփան բռնեցի, Քաթման անցայ, ջաղացքի մը

հանդիպեցայ, ներս մտայ: Ջաղացպանը քիւրտ էր, հոն եկողները քիւրտեր էին: Ինծի հաց տուին, հարցունքին հա՛յ ես, ո՛չ թուրք եմ, «Էլիեմտիլիլլէ, միւսիլմանըմ» ըսի: Անունդ ի՞նչ Է՝ Հասան ըսի, ուրտեղացի ես, «Տաղը եմ, աստեղէն Րաճօ պիտի երթամ, անտեղէն Տաղը գիւղս պիտի երթամ»: Քիւրտերը ինծի ուրիշ հարցումներ չըրին: Ընէին ալ՝ պատասխանները պատրաստ ունէի:

Ջաղացք եկող քիւրտերուն հետ Էշերով միասին մինչեւ Աֆրիսի ջուրը գացի, այնտեղէն զատուեցայ: Մուրը կոխեց, գիւղ մը տեսայ ճամփայէն բաւական հեռու Էր: Ըսի՝ երթամ այս գիւղը մնամ այսօր: Քիչ մը քալեցի, տեսայ ետեւէս երկու ձիաւոր ոստիկաններ ինծի հասան՝ «ուլան կեաւուր չոճուղը, ներէ կետիորսըն»:

- Ես կեաւուր չեմ, Էլ համտիլիլլահ, միւսիլմանըմ:

Այնտեղ ծեր մարդ մը եգիպտական կորեկ կը կեղուէր, անոր ըսին աս տղուն Նայիր կեաւուր Է թէ՛ միւսիլման: Ծերը ըսաւ ես ի՞նչ պիտի գիտնամ ի՞նչ Է: Իրեն ըսին՝ «առջեւը Նայիր», ինծի ալ ըսին՝ «ցոյց տուր Նայիմ»: Ես շուտով դուրսի մաշկը լաւ մը ետ քաշեցի: Ծերը Նայեցաւ՝ «միւսիլման տըր, Էլիեմտիլիլլահ» ըսաւ: Ոստիկանները ձգեցին գացին, ես ճամփաս շարունակեցի, հասայ գիւղ: Առաջին տունը մտայ որ հաց ուզեմ, երիտասարդ հարս մը դուրս ելաւ, հարցունք՝ «եղբայր, ի՞նչ կ'ուզես»: Ըսի՝ «կտոր մը հաց, անօթի եմ»:

- Եղբայր, քիչ մը սպասէ, հիմա ամուսինս կու գայ, միասին կերակուր կ'ուտէք,- ըսաւ հարսը: Քիչ մը նստայ, ամուսինը եկաւ գոյգ մը եզերով, Նայեցաւ՝ ես տունին առաջ նստեր եմ, բարեւ տուաւ, ես ալ բարեւեցի: Կինը եզերը առաւ ախոռը տարաւ, ինծի ալ՝ «եկուր ներս մտիր» ըսին: Ներս մտայ, մարդը կնկան քրտերէն՝ «Այշէ սեղանը բեր» ըսաւ: Այշէն սեղանը բերաւ, մեծ կաթսայ մը ոսպապուր, երեք փայտէ դգալ, միքանի կորեկի հաց, սեղանին մէջտեղ դրաւ, ինք ալ նստաւ երեքս միասին կերանք վերջացուցինք, կինը սեղանը հաւաքեց, մարդը հարցունք՝ դուն ով ես, ինչ կ'ընես: Ըսի՝ Հաճկարէն եմ:

Գիշերը հոն պառկեցայ, առտու մարդը իր գործին գնաց, կինը ինծի պանիր-հաց տուաւ՝ «ճամփան կ'ուտես» ըսաւ: Ելայ այդտեղէն քալեցի մինչեւ իրիկուն, նորէն գիւղ մը մտայ: Այս գիւղերը բոլորը քրտական էին, բոլորն ալ պարտեզներ, պտղատու ծառեր ունէին խնձոր, տանձ շատ էին: Ծամփուս վրայ ծառերէն կը փրցնէի կ'ուտէի, կը տեսնէին՝ բան չէին ըսեր: Գիւղ մը մտայ, քիչ մը հաց հաւաքեցի, պարտեզի մը եզերքը պառկեցայ: Յաջորդ առտու ճամփաս շարունակեցի, կէսօրէ ետք Էր Րաճօ հասայ:

1917 Յուլիս 20, Րաճոյէն դէպի Ֆաթմա

Րաճոյի կայարանը մեծ էր, մօտը պզտիկ գիւղ մը կար քրտաքնակ: Ըսի՝ սա գիւղը հանդիպիմ: Գացի տեսայ միքանի կիներ հայերէն, Հաճընի լեզուով կը խօսին, իրենց մօտեցայ՝ «բարեւ ձեզ» ըսի, «Աստուծոյ բարեւ» ըսին, հարցունքին դուն հա՛յ ես:

- Այո, ես հայ եմ, բայց հայերէն չեմ գիտեր:

- Ո՞րտեղացի ես որ հայերէն չես գիտեր:

- Ես տեօրթեուլցի եմ:

- Ներս եկուր Նայիմ,- ըսին: Ներս մտայ, սկսան հարցումներ ընել:

- Ուրկէ կու գաս, ուր կ'երթաս:

- Արապստանէն կու գամ, մեր ապրած գիւղը՝ Տեյիրմէն Տերեսի պիտի երթամ:- Հաճըլար գիւղը անտեղէն կ'երեւար,- սա երեւցող գիւղը մենք շատ մօտիկ թուրք բարեկամներ ունինք այնտեղ պիտի երթամ, անտեղէն ալ Տեյիրմէն Տերեսի պիտի երթամ:

Կիներէն մէկը ըսաւ՝

- Պզտիկը շատ մի՛ խօսեցնէք, կերակուր տուէք թող ուտէ, վերջը շատ բան կը խօսինք:- Շուտով կիները գերմանական պահածոյ տուփի միս մը բացին, կաթսայի մէջ դրին, ձաւար ալ միասին խառնեցին, իւղ ալ դրին, եղաւ միսով-փիլաւ, երկու քիօսոց գերմանական հացն ալ կտրեցին սեղանը դրին, միասին կերանք: Սեղանը հաւաքեցին, սկսան նորէն հարցնել՝ հայր մայր ունի՞ս:

- Մայրս մեռաւ, հայրս, եղբայրներս եւ քոյրերս կան, բոլորս անօթի մնացինք, գիւղին մէջ տասնիինգ ընտանիքներ կային, շատերը մեռան, ես էնեզէ վրանաքնակ արաքներէն ամէն օր հաց մուրացի, քիչ մըն ալ ուրիշ ուտելիք առի, օր մըն ալ արաքները գիս բռնեցին հետերնին տարին Մաղարա անունով գիւղ մը, Հալէպի ճամփուն միւս կողմը: Օր մը առիթը գտայ՝ փախայ անտեղէն:

Շար. յաջորդ շաբաթ

Մաքրիկ Մօրաքս

ԿԱՐՕ ՊՕՅՃԱԼԵԱՆ

- Հեռու՛՛ հեռու՛, խեղճե՛ր միտքե՛ր չանցած տեղե՛ մը լուր մը պիտի ստանաս: Մօրաքս, հեռառորութեան չափը լաւ շեշտելու համար, բառերը կ'երկնցներ, եւ ձախ թելը բարձրացնելով, օդին մէջ կը շարժէր քանի մը անգամ: Յետոյ իրմէ քիչ մը հեռու բռնած սուրճի գաւաթը մատներուն մէջ կէս շրջան կը դարձներ, եւ քիչ մը դիմացիսին, քիչ մըն ալ կարծես ինքզինքին հարցնելով, բարձրաձայն կը շարունակէր

- Տասնըիկնգ օրէ՛ն ըսեմ...մէկ ամիսէ՛ն ըսեմ լուր մը պիտի ստանաս.... Յետոյ կը կենար եւ լուռ կը դիտէր գաւաթին թանձրացած սուրճի դիրտը: Անկէ վերջ գաւաթը մօտեցնելով տիրոջ, ըսածը հաստատելու համար, «Ահա տե՛ս», կ'ըսէր ու ձախ ճկոյտով յատակը նստած, կամ երբեմն ալ պատերուն փակած, մարդու կերպարանքով բան մը կը ցուցներ....

Ես կը սիրէի մտիկ ընել կարդացածը : Կը սիրէի մանաւանդ գաւաթս քննելու իր ձեւը եւ որոշ չափով ալ կը հաւատայի ըսածներուն, որովհետեւ գիտէի որ նիւթական որեւէ ակնկալութիւն չունէր այդ ըրածով:

Այն օրերուն ես ազատ էի մտահոգութիւններէ: Դպրոցիս դասերը դժուար չէին: Աւելի ճիշդ՝ դժուար չէին այնքան ատեն երբ քնութիւնները դեռ հեռու էին: Բայց երբ մօտենալ սկսէին, երբեմն ուրիշներու պատահածին պէս, սեւ ամպեր ի՛մ ալ գլուխս կը հաւաքուէին:

- Վրէժը, Չարեհը, Խաչիկը, ես....

Դասարանին մէջ մրցակցութիւնը զօրաւոր էր, եւ ամէն մսական փորձի ես կը մտահոգուէի : Բայց կը հաւատամ որ ինձմէ զատ միւսներն ալ իրենց մտքի հանգիստը կը կորսնցնէին :

- Բնական է, ո՛վ կ'ուզէր իր տեղը մրցակիցին կորսնցնել...

Ես չէի գիտեր թէ Վրէժը, Չարեհը, կամ ալ Խաչիկը սուրճի գաւաթէ հասկցող մօրաքոյրեր ունէի՞ն թէ ոչ: Բայց ես ունէի, եւ քննութիւններէս քանի մը օր առաջ «Մենիկ» ին հետ խաղալու պատրուակով, կ'ուզէի անպայման մօրաքրոջս տունը այցի երթալ: «Մենիկ» ը, ինչպէս մօրաքս սովոր էր կանչել, իր աղջիկն էր: «Մենիկ» ը կամ բուն անունով Մատլենը, խաղերուս ընկերն էր եւ ինձի տարեկից:

Բայց այցելութեան բուն նպատակս, անոր հետ խաղալէն զատ, ուրիշ ալ էր: Մօրաքս, առանց մտահոգութիւններէս լուր ունենալու, ուրիշ օրերու պէս գաւաթս կ'առնէր եւ վայրկեան մը դիտելէ վերջ

- Տղա՛ս, մէջդ հոգ մը կայ կ'ըսէր:

Միշտ չէ, բայց փորձով գիտէի, որ եթէ բան մը գիտնար, շիտակ կը գիտնար..

- Բախտո՞վ էր արդեօք....

Չէի գիտեր:

Բայց այն ժամերուն ես կը սպասէի որ մէջիս մտահոգութիւնը գիտնալէն զատ, սիրտս հանդարտեցնող ուրիշ խօսքեր ալ ըսէր: Իր մասնագիտութիւնն էր ատիկա: Ամէն անգամ երբ տեսներ որ «թշնամի» մը գէշութիւն ընել կ'ուզէր գաւաթին տիրոջ, անմիջապէս տեղէ մը «երկայնի վրայ, գեղեցիկ, ճերմակ դէմքով» եւ ամէն չարիք չեղբացնող ազատարար պաշտպան մը մէջտեղ կը հանէր, որ կացութիւնը կը փրկէր եւ վտանգը կը հեռացնէր:

Անկէ վերջ, մօրաքս ամէն անգամուան պէս, ձախ ձեռքի ճկոյտով

- Ահա տե՛ս,- կ'ըսէր եւ ըսածը հաստատող բան մը կը ցուցնէր դիմացը նստողին....

Յետոյ գաւաթը անգամ մըն ալ կը դարձներ եւ այնքան բաներ կը պատմէր, որ շատ անգամ կը զարմանայի, թէ ինչպէ՛ս պզտիկ գաւաթի մը մէջ այդքան բան կրնար գրուած ըլլալ...

Մօրաքս դպրոցի երես տեսած չէր: Գիտցածը պզտիկութեան, որբանոցին մէջ սորվածն էր:

Իսկ սուրճի գաւաթ կարդալն ալ ուրկէ՛ սորված էր չեմ գիտեր:

- Միւսակս ... միւսակս սորված եմ,- կ'ըսէր ամէն անգամ երբ հարցնէինք:

Քոյրս, եղբայրս եւ ես, երբեք չէինք կշտանար պատմածներէն: Իսկ մօրաքս տեսածները համեմուած ներկայացնելու արուեստը շատ լաւ գիտէր: Սակայն մենք միշտ աւելին կ'ակնկալէինք իրմէ:

Դիմացը ծալապատիկ նստած՝

- Ուրի՛շ, ուրիշ ի՛նչ կայ մօրաք,- կը հարցնէինք երեքս միասին:

- Ուրիշ ի՛նչ կ'ուզէք, ալ բան չմնաց,- կ'ըսէր:

Յետոյ ձայնին մէջ կեղծ բարկութեան շեշտ մը դնելով, կ'աւելցնէր

- Գացէ՛ք, ալ «ինձիս» հանգիստ ձգեցէք....

Բայց մօրաքս բարի էր : Մենք գիտէինք, քովէն չէինք հեռանար եւ դէմքէն կախուած՝ կը սպասէինք:

Քիչ վերջ, ձեռքին մէջ դեռ պահած գաւաթը մատներուն ծայրերովը անգամ մըն ալ կը դարձներ եւ յատակը նստած սուրճի դիրտը դարձեալ աչքէ կ'անցնէր....

Քամիինաս - Պրագիլ

Հայկական Լուրեր

Ազգային, Հասարակական Համերաշխութեանն Այլընտրանք Չկայ. Գարեգին Բ

Սկիզբը Էջ 01

Օրէնսդրական ձեռնարկութիւնը՝ արդարութեան եւ իրաւունքի գերակայութեամբ, միտումնաւ պետք է լինի ձեւաւորելու անհրաժեշտ միջավայր ու հնարաւորութիւններ մեր պետութեան հզօրութեան եւ ապահովութեան, մեր երկրի արժանապատիւ կեանքի համար: Այս նուիրական դարաւոր իղձը իրականութիւն դարձնելու ուղին մեր հայրերի պատգամի իրագործումն է, ովքեր ըստ Աւետարանի ուսուցանել են, որ օրէնքն է մարդու համար, եւ ոչ թէ մարդը՝ օրէնքի (հմմտ. Մարկ. 2.27):

Մեր երկրում տիրող ներկայիս ծանր իրավիճակում եւ տարածաշրջանում առկա բարդ ու դժվարին հանգամանքներում մենք կենսականորեն պետք ունենք միասնության, հանդարտության, հուզումների ու լարվածության թրթափման՝ ասելովության, վրեժխնդրության ու պառակտումների փոխարեն: Մենք ամենքս պետք է քաջ գիտակցենք, որ ազգային եւ հասարակական համերաշխությանն այլընտրանք չկա:

Առաջնահերթօրէն եւ այս խորհրդարանից, կառավարական համակարգից պիտի սերմանուի սերը, փոխհասկացողութիւնը, բարի կամեցողութիւնը հասարակութիւնում: Խորհրդարանական գործունեութեան ընթացքում հնչող քննադատությունները թող լինեն միայն կառուցելու եւ սխալները շտկելու նպատակով, ծաւալուող բանավեճերը՝ ճշմարտութիւնը գտնելու, ճշմարտութեան հոգով առաջնորդուելու եւ այդ ճշմարտութեան վրայ խարսխելու օրինայարգ հանրային կեանքը եւ պետութեան կենսագործունեութիւնը:

Հայրապետական Մեր յորդորն ենք բերում ձեզ, որ քաղաքական հայեացքների եւ տեսակետների բազմակարծութեամբ հանդերձ, մեր հայրենիքի եւ ժողովրդի լուսաւոր ապագայի կերտման նոյն ձգտումով աշխատեք համախումբ՝ մեր պետութեան անսասանութեան, ներքին ու արտաքին մարտահրաւերների յաղթահարման, արտագաղթի կանխման, սպիւռքի հետ կապերի ու գործակցութեան առաւել արդիւնաւորման ջանքերով: Ամուր պահեք հաւատարմութիւնը մեր հոգեւոր եւ ազգային արժեքներին, հայրենիքի գերագոյն շահերին, մեր սուրբ նախնեաց եւ հայրենեաց պաշտպան նահատակ զաւակների հաւատին ու նուիրական տեսիլքին, որպէսզի ազգովի ունենանք շնորհն ու զօրութիւնը կերտելու մեր պետութեան եւ հայրենական կեանքի զարթօնքը:

Մեր Սուրբ Եկեղեցին բոլոր ժամանակներում առաջնորդել է մեր ժողովրդին հոգու փրկութեան, մտքի լուսաւորութեան, ազգային կեանքի վերելքի, նաեւ օրինել ազատագրական պայքարները, սատարել պետականութեան վերահաստատման մաքառումներին: Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին այս տեսլականով միշտ իր ձայնն է բարձրացնում հայրենիքի համար վտանգաւոր ընթացքների, ազգային ինքնութեան սպառնալիքների, մեր ժողովրդի իրաւունքների ու արժեքների ոտնահարման դէմ:

Հաւատարիմ իր կոչմանը՝ մեր Սուրբ Եկեղեցին պիտի շարունակի տերունապատուէր իր առաքելութիւնը՝ զօրակից ու օգտակար լինելով հայրենաշէն ու ազգաշահ բոլոր ջանքերին՝ ի սեր մեր ժողովրդի եւ պետութեան:

Աղօթում ենք, որ Աստուած իմաստութիւն պարգեւի եւ աջակից լինի ձեզ ձեր գործունեութեան մէջ, որպէսզի Ազգային ժողովի առաքելութիւնը արգասաւորուի ցանկալի արդյունքներով՝ յանուն հայրենիքի առաջընթացի, մեր ժողովրդի խաղաղ, ապահով ու արժանապատիւ կեանքի: Բարի եւ օրինեալ ընթացք Ազգային ժողովի 8-րդ գումարման աշխատանքներին»:

Անհատական, Թե Հասարակական Ցաջողութիւն

ՊԻԱՆՔԱ ՍԱՐԸԱՍԼԱՆ

Ընկերային հոգեբաններ Ճիմ Սիտանիուսի եւ Ֆեյխսիա Փրաթթոյի կողմէ գրի առնուած «Ընկերային գերակայութիւն» (Social Dominance) գիրքին մէջ կայ ուշագրաւ կետ մը. «Անհատի վրայ հիմնուած դասակարգութիւններու (hierarchy) մէջ անհատները կրնան վայելել մեծ ուժ, հեղինակութիւն կամ հարստութիւն, որոնք շնորհուած են իրենց ֆիզիքական ուժի, առաջնորդութեան, գեղարուեստական, քաղաքական, գիտական տաղանդներու կամ նուաճումներու միջոցաւ»: Այսինքն՝ եթէ հասարակութեան մէջ ընկերային դասակարգութիւնները հիմնուած են անհատական ընդունակութիւններու եւ ձեռքբերումներու վրայ, ապա «յաջող անհատներ»ը կարելորէն, իսկ «մեծամասնութիւն»ը այդ հասարակութեան մէջ կարելորութիւն չի նշանակեր:

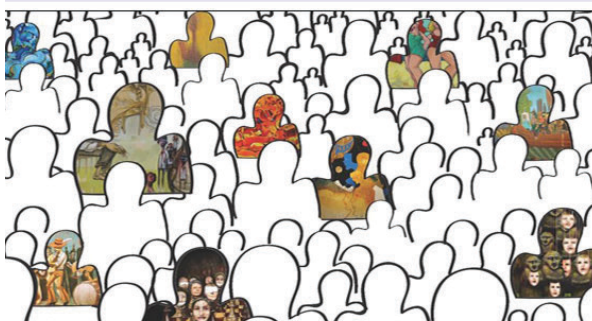
Մտածենք տաղանդաւոր ֆուտպոլի մարզիկի մը մասին: Ան թէ՛ բնատուր ծիրք ունի եւ թէ ինքնագարգացած է: Այս մարզիկի քաղաքական տեսակետը, ո՞ր ակումբի անդամ ըլլալը կամ գաղափարները կարելորէն չեն: Կարելորէն այն է, թէ ան ճակատագրական հանդիպման ամենավճռական պահուն գնդակը դարպաս հասցնէ:

Խորհինք նաեւ հաստատութեան մը ղեկավար(ուհի)ի մասին: Ան իր անհատական գիծերով, փորձառութեամբ եւ գիտելիքներով ընդունակ է հեշտութեամբ ղեկավարելու ընկերութիւն մը, որու բազում աշխատողներու պատասխանատուութիւնը ստանձնած է: Ան իր օրինակելի աշխատանքով՝ թէ՛ կը բարձրացէ գործաւորներուն աշխատանքի թափը եւ թէ կ'ապահովէ անոնց եկամուտը: Կարելորէն անոր քաղաքական հայեացքը կամ իր հագուելակերպը, կարելորէն անոր ղեկավարման ձեւն է՝ Նոյնիսկ ամենալարուած ժամանակներուն:

Խոշորացոյցի տակ առնենք երգարուեստը: Արուեստագետ մը այնպիսի երգեր կը յօրինէ եւ կը գրէ այնպիսի բառեր, որ իւրաքանչիւր անգամուն կը դառնայ «պէսթսէլլըր» կամ «հիթ»: Նշանակութիւն մը չունի անոր ազգային պատկանելիութիւնը, կարելորէն չէ, թէ այս յօրինողը ո՞ր թերթի ընթերցողն է, ո՞ր ընտանիքի շառավիղն է կամ ո՞ր կուսակցութեան ի նպաստ կը քուէարկէ: Կարելորէն է անոր յօրինած երգերու միլիոնաւոր մարդոց հոգիին հալիլը:

Այս անգամ ալ հաշուի առնենք գիտնական մը, որ իր կեանքը նուիրած է գիտութեան: Իր հանճարեղ մտքով եւ փորձառութեամբ այնպիսի յայտնաբերումներ կ'ընէ, որ իր գիտներով արտադրուած դեղամիջոցները կը սպիացնեն միլիոնաւոր մարդոց վերքերը կամ կը թեթեւցնեն անոնց ցաւերը: Այս գիտնականի ժամանակակից իրադարձութիւններու մասին մեկնաբանութիւնները, հետեւած դաւանանքը, գաղափարախօսութիւնը կամ բառքարը կարելորէն չեն: Կարելորէն իր գիտներու միլիոնաւոր մարդոց ներշնչած յոյսն է: Կարճ խօսքով՝ այն հասարակութիւններու մէջ, ուր անհատը կարելորէն է, յաջողութիւնը կախեալ է ձեր անհատական յատկութիւններէն: Արդէն անհատական զարգացման տեսութիւններն ալ առաջ կը քշուին այս հասարակութիւններու կողմէ:

Բայց եւ այնպէս, կան նաեւ հասարակութիւններ,

որոնց մէջ կը գերակշռեն ո՛չ թէ անհատները, այլեւ՝ զանգուածներու վրայ հիմնուած դասակարգումներ: Նման հասարակութիւններու մէջ անհատը կարելորութիւն չի ներկայացներ: Կարելորէն «գլուխ»ը չէ, այլ՝ գլուխներու քանակը: Այս հասարակութիւնը բաժնուած է տասնեակ խումբերու եւ իւրաքանչիւրը կը պարծենայ իր խումբի քանակութեան մեծութեամբ: Այդ հասարակութիւններու մէջ անհատական յաջողութիւն չկայ, խումբերը յաջողութիւն կ'ունենան: Ո՛չ թէ ֆուտպոլիստի տաղանդը, այլ պատկանած ակումբը եւ անոր աջակիցներու թիւը կամ խումբի քաղաքական աջակցութիւնը կարելորէն են: Ցաջողութիւն ձեռք բերողը միշտ ակումբը եւ աջակիցներն են, խաղացողներու կամ մարզիչի կարելորութիւն չի տրուիր: Հանդիպման ընթացքին գոռացող կողմակիցները միշտ ակելի արժէքաւոր են, քան խաղաղաշուի վրայ խաղացողը: Ղեկավար(ուհի)ի ղեկավարութեան հմտութիւնը կարելորէն չէ: Կարելորէն են իր նստած աթոռը ինչպէս նուաճած ըլլալը կամ զինք զով ներկայացուցած ըլլալը: Կ'ակնկալուի, որ ան ո՛չ թէ լաւ կառավարէ, այլ «ծառայէ» անոնց, որոնք զինք այդ աթոռին «դրած» են: Յօրինողի ստեղծագործութիւնները կամ երաժշտական ծիրքերը կարելորէն չեն, բայց կարելորէն է անոր քաղաքական հայեացքը: Իր քաղաքական հայեացքին պատկանող մեծամասնութիւնը զինք կը «բարձրացնէ», բայց միւս տեսակետին պատկանող ամբոխի կողմէ կ'արհամարհուի: Գիտնականի աշխատանքը կարելորէն չէ: Կարելորէն է անոր ազգութիւնը, Եթիք ծագումը եւ քաղաքական տեսակետները:

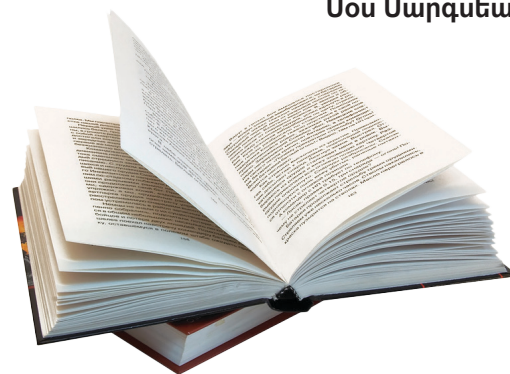
Այս պատճառով դաւանանքի, քաղաքականութեան եւ մարզական աջակցութեան վերաբերեալ բանավեճերը չեն դադրիր այս հասարակութիւններու մէջ: Իւրաքանչիւր ոք հոգ կը տանի իր պատկանած խումբի յաջողութեան մասին եւ այլ խումբերը կը տեսնէ՝ որպէս թշնամի: Առանձնայատուկ տաղանդաւոր եւ անհատական եզակի նուաճումներով մարդիկ հասարակութեան համար կ'ամ կ'անտեսուին եւ կամ կը պարտադրուին ներգրաւուիլ խումբի մը:

Շար. Էջ 08

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Մենք՝ հայերս, դարեր ի վեր ապրել ենք այստեղ, այս հողի վրայ, եւ կ'ապրենք այստեղ յաւերժ:

Սօս Սարգսեան

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

03 2021
ՕԳՈՍՏՈՍ

Կրկ	Երկ	Երք	Չրք	Յնգ	Ուրք	Շրք
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ԳԱՐԻԷԼ ՀԱՐԵՆՑ

(1908 – 1994)

«Բնական եկեղեցիով»

Մշակութային Արձագանգ

Նոր Հրատարակություններ

Պատրաստե՛ք ԳԵՈՐԳ ԵԱԶԸՃԵԱՆ

– Ազատեան Երուանդ, «Ազգային-քաղաքական յորձանուտի մէջ», Ա. գիրք, Երեւան, 2021 (հրապարակագրական յօդուածներու ժողովածու):

– Բախչինեան Հենրիկ, «Սայաթ-Նովայի կեանքը», «ՎՄԿ-փրինթ» հրատարակչութիւն, Երեւան, 2021 (ականաւոր աշուղ-բանաստեղծի կեանքին համապարփակ ներկայացումը): Հատորը լոյս տեսած է Յովսէփ եւ Գարոլին Նալպանտեաններու մեկենասութեամբ:

– Գաթրճեան Աւօ, «Հայաստանի Հանրապետութեան կերտման հերոսապատումը», հրատարակչութիւն «Ազդակ» օրաթերթի, Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» տպարան, Պէյրութ, 2021, 528 էջ («Ազդակ»-ի մէջ հրատարակուած յօդուածներու ժողովածու՝ հարիւրական պատմական դէպքեր, դէմքեր, ականաւոր դէմքերու յուշ-պատգամներ, Նաեւ՝ ՀՀ-ի կերտման նուիրուած երգեր): Գիրքը լոյս տեսած է երեսփոխան Յակոբ Բագրատունեանի նիւթաբայրական աջակցութեամբ՝ ի յիշատակ իր ծնողներուն՝ Յակոբի եւ Անահիտի:

– Եկաւեան Տիգրան, «Արեւելքի փոքրամասնութիւնները – Պատմութեան կողմից մոռացուածները», ֆրանսերէնէ թարգմանիչ եւ ծանօթագրող՝ Գրիգոր Զանկեան, խմբագիր, ծանօթագրող եւ ցանկերու կազմող՝ Գեորգ Եազըճեան, «Աքթուալ արթ» հրատարակչութիւն, Երեւան, 2021, 280 էջ (13,7 x 20,9 սմ.) (Արաբական Արեւելքի երկիրներու եւ Թուրքիոյ քրիստոնէայ եւ եգիպտի հաւաքականութեանց աղետալի վիճակը յատկապէս վերջին տասնամեակին, մեծ պետութեանց խոստմնադրութիւնները պատմութեան ընթացքին, օգտագործուած գրականութեան, անձնանուններու եւ տեղանուններու ցանկեր, հեղինակին կենսագրութիւնը): Հեղինակը գիրքը ձեռնարկը իր հօրը՝ Զաւեն Եկաւեանին: – Խտըրեան Սենթերիմ, «Համառօտ պատմութիւն Կեսարիոյ Նիրզէ գիւղի», հայերէնէ թարգմանութիւնը, խմբագրումը, ծանօթագրութիւնը եւ յառաջաբանը՝ Ժիրայր Լիպարիտեանի, հրատարակիչ՝ «Կոմիտաս» հիմնարկ, Լոնտոն, 2021, xiv +

90 էջ (29,7 x 41,9 սմ.) (լուսանկարներ, աղիւսակներ, քարտէս) (անգլերէն): – Կեսթերն Հելեն, «Արմէն Լիւպէն – Աքտորը եւ գրուածքը», «Առլէա» հրատարակչութիւն, Փարիզ, մարտ 2020, 632 էջ (14,5 x 21,2 սմ.) (Շահան Շահնուրի ֆրանսերէն գործերու ներկայացումն ու վերլուծումը՝ ֆրանսացի գրողներու հետ անոր կապերու ծիրին մէջէն դիտուած) (ֆրանսերէն):

– «Հայ մամուլի դերը ազգային արժեքամակարգի ձեւաւորման եւ պահպանման գործում – Ընտանիք, հայրենիք, եկեղեցի. Ազդարար-225», կազմող՝ Հայկանուշ Ղազարեան, խմբագիր՝ Ալպերթ Խառատեան, Երեւան, 2020, 318 էջ (հայկական մամուլի 225-ամեակին նուիրուած գիտաժողովի նիւթերու ժողովածու՝ 28 յօդուած, 2 ելոյթ, 1 հաղորդում):

– Յակոբեան Թաթուլ, «Մահուան հովիտը – 44-օրեայ աղետ – 27 սեպտեմբեր-10 նոյեմբեր», հրատարակիչ՝ Հայկական ուսումնասիրութիւնների ԱՆԻ կենտրոն, Երեւան, 360 էջ, 2020 (հայերէնը), 2021 (անգլերէնը, թարգմանիչ՝ Արսէն Խառատեան) (2020-ի աշնան հայ-թրքական պատերազմի օրագիր եւ նկարագրութիւն) (հայերէն եւ անգլերէն առանձին հրատարակութիւններ):

– «Յովհաննէս Թումանեան – Հանրագիտարան», գլխաւոր խմբագիր՝ Յովհաննէս Այվազեան, Հայկական հանրագիտարան հրատարակչութիւն, Երեւան, 2020, 1224 էջ (17 x 24,6 սմ.) (տեղեկութիւններու շտեմարան Յ. Թումանեանի մասին, Թումանեանի ստեղծագործութիւններու, անձնանուններու եւ տեղանուններու, օգտագործուած հիմնական գրականութեան եւ համառօտագրութիւններու, հանրագիտարանի յօդուածներու հեղինակներու ցանկեր, հազարաւոր սեւ-սպիտակ եւ գունաւոր պատկերներ):

– Ուրաս Պիլքէ, «Պալեաններ –

Օսմանեան ճարտարապետութիւնը եւ Պալեաններու դիւանը», Նախագիծի համակարգողներ, Ներածականներու հեղինակներ եւ հրատարակութեան մեկենասներ՝ Արսէն Եաման եւ Գեորգ Եօզարակեօզ, եւս մէկ ներածութիւն՝ Հայճար միութեան (Հայ ճարտարապետներու եւ երկրաչափներու միութիւն), «Զորփուս» հրատարակչութիւն, Սթամպուլ, 2021, 352 էջ (օսմաներէն դիւանական փաստաթուղթերու թարգմանութիւններ, գունաւոր եւ սեւ-ճերմակ 155 լուսանկար, Պալեաններու տոհմաճառը եւ անդամներու կենսագրութիւնները, օգտագործուած գրականութեան, անձնանուններու, տեղանուններու եւ շինութիւններու ցանկեր) (անգլերէն եւ թրքերէն առանձին հրատարակութիւններ): Երկու հրատարակութեանց գլխաւոր մեկենասն է Հայճար միութիւնը:

– Չոլաքեան Յակոբ, «Սուրիահայ դպրոցի պատմութիւն», Ա. եւ Բ. հատորներ, խմբագիր եւ անուանացանկերու կազմող՝ Գեորգ Եազըճեան, ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտութեան եւ ազգագրութեան հիմնարկի հրատարակչութիւն, «Էտիք փրինթ» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան, 2021, 648 + 608 էջ (17 x 24 սմ.) (շուրջ 400 սուրիահայ միօրեայ կամ այլաբնոյթ դպրոցներու համառօտ պատմութիւնը, քարտէսներ, վաւերացումներ, սեւ-ճերմակ եւ գունաւոր բազմաթիւ լուսանկարներ, օգտագործուած գրականութեան, անձնանուններու

եւ տեղանուններու ցանկեր, անգլերէն ամփոփում, հեղինակին կենսագրութիւնը): Տպագրուած է ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտութեան եւ ազգագրութեան հիմնարկի գիտական խորհուրդին որոշումով եւ Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան հովանաւորութեամբ:

– Պարսումեան-Տատոյեան Սեդա, «Իսլամը հայ գրական մշակոյթին մէջ. բնագիւղներ, համաշարադրանքներ, յարաշարժութիւն», «Փեթերս» հրատարակչութիւն, Լիւվեն – Չուիցերիա, 2021, 384 էջ (անգլերէն):

– Պօղոսեան Խաչատուր աւագ քահանայ, «Յուշերս Արաբ Բունար Զոպանիէն», տպարան Centre Littéraire d'Impression Provençal, Լը Ռով – Ֆրանսա, դեկտեմբեր 2020 (յուշեր Հիւսիսային Սուրիոյ այսօր գրեթէ ամբողջովին հայաթափուած Արաբ Բունար – Այն Է-Արապ – Զոպանի քաղաքէն, յատկապէս անոր հայկական գաղութէն):

– Սիմոնեան Նանար, «Յակոբ Կարապետի ստեղծագործութիւնը», Երեւան, 2021 (գրականագիտութիւն): Գիրքը լոյս տեսած է Համազգային հայ կրթական եւ մշակութային միութեան Արցախի գրասենեակին Նախաձեռնութեամբ:

– Տետեան Ժերար, Տեմիրճեան Ակօ, Սալեհ Նապիլ, «Հայոց ցեղասպանութեան արդարա-հատոյցներն ու երախտաւորները», յառաջաբանը՝ Իվ Թեռնոնի, «Նուվէլ Էտիսիոն Կեթներ» հրատարակչութիւն, Փարիզ, 2021, 462 էջ (16 x 24 սմ.) (ֆրանսերէն):

Անհատական, Թէ Հասարակական Յաջողութիւն

Սկիզբը Էջ 07

Եթէ հասարակութեան մը մէջ անհատը կը «ճշուի» եւ ամբողջ կը «բարձրացուի» եւ կ'ըսուի, թէ «հասարակութիւնը անկողնուի», ապա հասարակութիւնը ընդհանուր առմամբ յետընթաց կ'ապրի: Եթէ հասարակութիւնը բաղկացած է յաջող անհատներէ, յաջողութիւն

փնտռողներէ կամ յաջողութիւնը գնահատողներէ եւ կ'ըսուի, թէ «անհատը անկողնուի կարելորդ է», ապա հասարակութիւնը կը յառաջդիմէ: Եթէ այս տեսանկիւնէն դիտարկենք մեր շուրջ կատարուող բոլոր իրադարձութիւնները, ապա հնարաւոր է անկողնուի վերլուծութիւններ կատարել:

Դաւանելով ռամկավար եւ ազատական սկզբունքներ, կը հաւատանք բազմակարծութեան եւ ազատ խօսքի իրաւունքի: Հետեւաբար՝ թերթիս մէջ հրատարակուած գրութիւնները անպայման չեն արտայայտեր խմբագրութեան տեսակետը: Կամքէ անկախ սպրդած վրիպակներու պարագային, կ'ապաւինինք յօդուածագիրներուն եւ մեր ընթերցողներուն ներողամտութեան: